

ความเป็นครู

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม และทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อประโยชน์สุขแก่ปวงชนไทยและเพื่อความวัฒนาสถาพรของบ้านเมือง พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทรงหม่อมประชาชนทุกหมู่เหล่า ทั้งผืนแผ่นดินไทย ทรงเป็นอภิบุษนียบุคคลผู้ดำรงธรรม และเปี่ยมล้นด้วยพระคุณลักษณะแห่งความเป็นครู ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างในทุกสถาน ทรงมีพระราชจริยวัตรอันงดงาม ล้ำเลิศด้วยพระเมตตาคุณ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิ์คุณ กอปรด้วยพระปรีชาสามารถอันไพศาลและพระบรม

ราชานุกุลต่อวงการศึกษและผู้ประกอบอาชีพครู จึงทรงเป็น "ครุราชันย์" "บรมครู" "พระบิดาของครูไทย" ทรงเป็นแบบอย่างของครูและพลกนิกรโดยแท้

พระคุณลักษณะแห่งความเป็นครู

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชมีพระคุณลักษณะแห่งความเป็นครูอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ประมวลได้ดังนี้

1. ความรอบรู้

ทรงเป็นอัจฉริยะกษัตริย์ผู้เปี่ยมด้วยพระปรีชาสามารถหลายสถาน ครอบคลุมทุกสาขาวิทยาการ ดังเป็นที่ประจักษ์จากการที่มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปริญญาบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพบว่าครอบคลุมทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี อาทิ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศาสตร์ แพทยศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง เกษตรศาสตร์ และไม่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น

(1 รศ.ดร.สุติมา ลัจจพันธ์. สารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัย ปีที่ 8. สำนักวิจัยและบริการวิชาการ. สถาบันราชภัฏธนบุรี. 2542. 1-14.)

มหาวิทยาลัยและสถาบันในต่างประเทศหลายแห่งได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปริญญาบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระองค์ด้วย สาระของประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ ล้วนยืนยันถึงองค์รวมแห่งวิชาการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระเกียรติยศด้านวิชาการ

(2 ทบวงมหาวิทยาลัย.จดหมายเหตุค่าประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่สถาบันอุดมศึกษาขอพระราชทานทูลเกล้าฯถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พฤษภาคม 2493-มกราคม 2539). กรุงเทพมหานคร:คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี, 2539.(จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี.)

(3 สุ่มธ ตันติเวชกุล "ในหลวงกับการพัฒนาประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ" ใน ไอทีเพื่อประชาชน, หน้า 43-53. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ,2538.)

ทรงใช้ข้อมูลหลากหลายรูปแบบ เช่น แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายดาวเทียมสำรวจทรัพยากร ดาวเทียมอุตุนิยมและข้อมูลสนาม ทรงทดลองและใช้คอมพิวเตอร์ด้วยพระองค์เอง ทรงศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในหลายโอกาสส่วนหนึ่งย้ำว่าการศึกษามีได้สิ้นสุดเมื่อได้รับปริญญา ให้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ต่อเนื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะโลกเปลี่ยนแปลง มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา พระคุณลักษณะนี้สะท้อนถึงความเป็นครูและนักวิชาการโดยแท้

3. ความใจกว้าง

ทรงมีพระราชอุทัยกว้างขวาง ทรงเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูและนักวิชาการ ในคำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถวายปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาเกษตรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2532 มีความตอนหนึ่งที่สะท้อนพระคุณลักษณะดังกล่าว "ก่อนที่โครงการตามพระราชดำริแต่ละโครงการจะเกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาพิจารณาและปรึกษาอย่างรอบคอบกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และตัวแทนราษฎรในท้องถิ่นนั้น โดยทรงเน้น

4. การใช้ภาษาและการสื่อสาร

ทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านภาษาแม้จะทรงเจริญพระชันษาในวัยเยาว์ในต่างประเทศ แต่ทรงมีพระปรีชาสามารถในด้านการใช้ภาษาไทย ทรงใช้ภาษาไทยถูกต้อง กะทัดรัด ชัดเจน ลุ่มลึก มีอรรถรส แสดงถึงระเบียบ ความประณีต และความงดงามแห่งภาษา ดังประจักษ์ได้ในพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท พระราชกระแส พระราชนิพนธ์ที่เผยแพร่สู่สาธารณชนและสู่บรรณพิภพ ทรงห่วงใยการใช้ภาษาไทยซึ่งในระยะหลังมีการใช้ผิดพลาดอยู่บ่อยๆ ได้ทรงมีพระบรมราโชวาท พระราชดำรัสในหลายโอกาสถึงปัญหาการใช้คำ

ไทย การบัญญัติศัพท์ การออกเสียงวรรณยุกต์ ทรงเตือนใจให้คนไทยเห็นคุณค่าของภาษาไทยและช่วยกันทำนุบำรุงรักษาภาษาไทย

นอกจากภาษาไทยแล้วยังทรงใช้ภาษาสากล คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมันได้ดีทุกทักษะ ทั้งการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง ทรงชี้ให้เห็นว่าครูควรมีความสามารถในการใช้ภาษา ดังได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม (อิหม่าม) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2530 ความตอนหนึ่งว่า

"ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด รวมทั้งคุณธรรม ความดีทุกอย่าง ผู้ที่เป็นครูและเป็นผู้นำทางศาสนา จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งภาษาอย่างแตกฉาน เพื่อนำไปใช้ในการสอนวิชา การอบรมศีลธรรมจรรยา ตลอดจนการศึกษาหลักธรรมในศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์ ตามภาระรับผิดชอบของแต่ละคน ความสามารถจัดเจนในภาษาที่ยังมีสูงเท่าใด ก็จะอำนวยความสะดวกให้กว้างขวางมากขึ้นเท่านั้น"

ทรงมีความสามารถในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นยิ่งสำหรับครูในยุคปัจจุบัน ทรงเป็นนักวางทบทวนเทคโนโลยีที่มีพระอัจฉริยภาพยิ่ง ทรงสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ทุกเชื้อชาติศาสนา เพศ วัย ถิ่นที่อยู่อาศัยด้วยภาษาเรียบง่ายเป็นกันเอง ทรงสามารถเฝ้ามองให้ผู้ที่ฟังยอมรับและปฏิบัติตามได้โดยง่าย ทรงรอบรู้ในเครื่องมือสื่อสารและทรงเป็น "นักเทคโนโลยีการสื่อสาร" ผู้เป็นเลิศ ทรงใช้เครื่องมือสื่อสารรับทราบข้อมูลข่าวสารและกระจายข่าวสารถึงประชาชน ทรงเชี่ยวชาญในการถ่ายภาพและภาพยนตร์ และทรงนำไปใช้เพื่อสนองพระราชกรณียกิจในการพัฒนา รวมทั้งได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสถานีวิทยุ อ.ส. ด้วย สมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทยได้น้อมเกล้าฯ ถวายพระเกียรติ Telecom Man of the Nation แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อ 4 เมษายน พ.ศ. 2539 ด้วยพิจารณาเห็นว่า พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถยิ่งทางด้านโทรคมนาคม ทรงสนพระทัยศึกษาความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีโทรคมนาคม

ทรงปฏิบัติให้ดูหรือสาธิต และทรงสอนโดยให้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนรู้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง เห็นจริงด้วยการปฏิบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสในโอกาสที่ คณะผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภออุตุลี "กลุ่มจิตรลดา" เข้า ฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย เมื่อ 18 มีนาคม 2523 มีความตอนหนึ่งขออัญเชิญมาดังนี้ "ถ้าไปพิจารณาว่าจะต้องสอนให้ได้วิชาการให้มากที่สุด แต่ ละเลยความรู้ในทางปฏิบัติก็จะทำให้การศึกษาเป็นหมัน" โดยทรงเน้นอย่างมากในพระราช กรณียกิจของพระองค์ เช่น โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา โครงการศูนย์การศึกษา พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการประมงพระราชทาน โครงการพัฒนาชาวเขา ชนาคารข้าว ชนาคารโคกระบือ

ทรงมีพระราชดำริถึงการปฏิบัติฝึกฝนว่า "การเรียนรู้โดยลักษณะนี้จักเป็นขั้นสูงสุดที่ จะพึงศึกษาฝึกฝนได้" ทรงเล็งเห็นว่าการฝึกปฏิบัติมีความสำคัญไม่น้อยกว่าภาคทฤษฎี ทำให้ เกิดความรู้ที่แจ่มชัด เสริมสร้างปัจจัยสำคัญของชีวิตในด้านอื่น เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ความอดทน และสู้เป้าหมายคือการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ทรงสอนโดยการให้มีส่วนร่วม ทรงให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมใจกัน ใช้ความรู้ ความสามารถให้เป็นประโยชน์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ตามครรลองวิถี ประชาธิปไตย สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดการศึกษาสมัยใหม่ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ โปรดให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีนักวิชาการสาขาต่างๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ราษฎร เข้า มาร่วมกันดำเนินงาน ทดลองการเรียนรู้ และนำความรู้กลับไปใช้ประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้ เพิ่มขึ้น หรือโครงการหุบกระพง ทรงร่วมกับราษฎรในการพัฒนาพื้นที่

ทรงสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนคือราษฎรในโครงการ หรือพลกนิกรแต่

4 ทบวงมหาวิทยาลัย. จดหมายเหตุคำประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่ สถาบันอุดมศึกษาขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พฤษภาคม 2493-มกราคม 2539). กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี, 2539. (จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี).

6. การค้นคว้า วิจัย

ทรงศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ผลงานชิ้นสำคัญคือ "กัณฑ์น้ำซัดพัฒนา" ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ และพระราชทรัพย์ให้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้น เป็นเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย เพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรม เป็นผลงานที่คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลผลงาน คิดค้น หรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2536 รางวัลที่ 1 ทั้งยังได้รับการจดสิทธิบัตรอีกด้วย

ทรงตั้งห้องปฏิบัติการด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและงานวิจัยด้านอื่นๆ ในพระราชฐานบริเวณพระราชฐานสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เปรียบเสมือนห้องทดลองขนาดใหญ่ที่ทรงเริ่มทดลองโครงการตามพระราชดำริส่วนพระองค์ เมื่อได้ผลดีจึงพระราชทานให้ เป็นแบบอย่างแก่ทางราชการนำไปปฏิบัติ

ทรงมีพระราชปรีชาญาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรงค้นคว้าวิจัย ประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกระจายสารสนเทศ ทรงใช้คอมพิวเตอร์ประดิษฐ์บัตรพระราชทานพร

7. การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

ทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านการเขียน ทรงสร้างสรรค์ผลงานเขียนและผลงานแปล ล้ำค่า ประดุจเพชรเม็ดงามของบรรณพิภพ ให้คุณค่า สาระ คติและแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกร เป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการนำไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าอ้างอิง อย่าง กว้างขวาง โดยเฉพาะในด้านเทคนิควิธีการเขียนและเทคนิคการแปล

พระราชนิพนธ์ของพระองค์ ได้แก่เรื่อง พระราชานุกิจรัชกาล 8 เมื่อข้าพเจ้าจาก สยามมาสู่สวีเดนแลนด์ พระมหาชนก

พระราชนิพนธ์แปล ได้แก่เรื่อง ตีโต นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ และเศรษฐศาสตร์ ตามนัยของพระพุทธศาสนา บทที่ 4 เล็กดีรสโต และยังมีบทความแปลอีก 10 เรื่อง ส่วนใหญ่ ทรงแปลจากนิตยสาร ซึ่งตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ. 1975

นอกจากนี้พระบรมราชาบาท พระราชดำรัส พระราชกระแส ที่พระราชทานในโอกาส ต่างๆ ได้รับการเผยแพร่ทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ วัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือเล่ม สำคัญที่ดำเนินการจัดพิมพ์มาโดยต่อเนื่องและเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญ คือ ประมวลพระราช ดำรัส และพระราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ซึ่งสำนักราชเลขาธิการจัดพิมพ์เผยแพร่ เป็นประจำทุกปี และยังมีทรงผลิตสารสนเทศรูปแบบอื่นๆ อาทิ โน้ตเพลง ภาพวาด ภาพถ่าย

ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพยนตร์ แผนที่ อันล้วนทรงคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาของ ชาติเป็นเอกประการ

8. คุณธรรมและจริยธรรม

ทรงมีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาคุณ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิ์คุณ ตามหลักทศพิธราชธรรม ทรงบำเพ็ญทาน ศีล เสวยสละ ซื่อตรง อ่อนโยน มีความเพียร ความ ไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน การประสมประสานอันอ่อนน้อมปรน ทรงมีพระ คุณลักษณะความเป็นบรมครูที่เด่นชัด และเป็นแบบอย่างแก่ครูและพสกนิกรทั้งมวล

นอกจากนี้ ความมีคุณธรรม จริยธรรมนานัปการ ของพระองค์อันเป็นคุณลักษณะ สำคัญยิ่งสำหรับครู ได้สะท้อนในพระบรมราชาบาท พระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาส ต่างๆ โดยเฉพาะในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรนี้ทรงเน้นย้ำบัณฑิตให้ตระหนักถึงการ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ยึดมั่นในหลักศีลธรรม การ กล่อมเกลาความคิดจิตใจ ดังพระบรมราชาบาทที่ว่า "การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและ พัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล"

9. การพัฒนา

ทรงเป็น "นักพัฒนา" อันเป็นพระคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในความเป็น ครูซึ่งพึงมี "ความฉลาดรู้" กล่าวคือรู้แล้วสามารถนำมาปฏิบัติใช้ประโยชน์สร้างสรรค์ ดังจะ เห็นได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นับพันโครงการที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ด้วย พระปรีชาญาณอันลึกซึ้ง สะท้อนการพัฒนาแนวใหม่อันเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานข้อมูล และ ความเป็นจริงแบบผสมผสานครบวงจรการพึ่งตนเอง การพัฒนาที่ยั่งยืนเหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่นและสังคมไทย

มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาพิเศษ การศึกษาทางไกล การกีฬา นันทนาการ การศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

พระราชกรณียกิจด้านการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่งานด้านการศึกษาของชาติมาโดยต่อเนื่อง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ครอบคลุมถึงการศึกษาระดับ ทั้งการศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา

1. ทุนการศึกษาพระราชทาน

ทรงสละพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ พระราชทานทุนแก่นักเรียนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้ด้อยโอกาส ให้มีโอกาสศึกษาและแก่บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีผลการเรียนดีในสาขาต่างๆ ให้ศึกษาต่อในระดับสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ากลับมาใช้พัฒนาบ้านเมือง ทุนการศึกษาที่พระราชทานมี อาทิ ทุนมูลนิธิภูมิพล เพื่ออุดหนุนการศึกษาแก่นิสิต นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และทุนมูลนิธิอานันทมหิดล เพื่อคัดเลือกนิสิต นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมให้รับทุนไปศึกษาชั้นสูง ณ ต่างประเทศ

4. การศึกษา ค้นคว้า วิจัย

นอกจากจะทรงศึกษาวิจัยด้วยพระองค์เองแล้วยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาการต่างๆ อย่างกว้างขวาง ทรงริเริ่มสนับสนุนพัฒนา พระราชทานพระราชดำริและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในโครงการวิจัยจำนวนมาก อันยังประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ และการนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคม เช่น โครงการแปลงทดลองปลูกข้าวในพระราชวังสวนจิตรลดา เพื่อนำผลการทดลองและกระจายพันธุ์ข้าวไปสู่ชาวนา การทำฝนเทียม การวิจัยรูปแบบของยุ่งฉางเพื่อรักษาคุณภาพข้าว การผสมเทียมปลากระโทง การใช้ฝักตบชวา กำจัดน้ำเสีย การขยายพันธุ์ปลาไนล การวิจัยเกี่ยวกับดนตรีไทยในด้านปัญหาความแตกต่างระหว่างบันไดเสียงของเครื่องดนตรีไทยต่างๆ การประดิษฐ์เครื่องสีข้าวระบบแรงเหวี่ยง "ปิ่นแก้ว" ซึ่งมีผลดีต่อคุณภาพข้าวสารและสามารถช่วยลดต้นทุนการสีข้าวลงได้

ด้านการสื่อสารทรงสนับสนุนการประดิษฐ์ "สายอากาศ ดร.สุธี" โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ดร.สุธี อักษรกิตติ์ คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (ในขณะนั้น) ประดิษฐ์สายอากาศชนิดที่ขยายกำลังส่งได้เพิ่มมากขึ้น

5. หนังสือและห้องสมุด

ทรงตระหนักถึงความสำคัญของหนังสือและห้องสมุดต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะเป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศ

พระราชดำรัสพระราชทานในพิธีเปิดงานหนังสือระหว่างชาติ พ.ศ. 2515 และงานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2515 มีความความตอนหนึ่งแสดงถึงความสำคัญของหนังสือดังขออัญเชิญมาดังนี้

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 จนถึงปัจจุบัน เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกันว่า พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ ความสมานสามัคคีของปวงชนชาวไทย และทรงอุทิศพระองค์บำเพ็ญพระราชกรณียกิจอย่างกว้างขวางนานับประการ อันยังประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและความร่มเย็นเป็นสุขแก่พสกนิกรถ้วนทั่ว โดยเฉพาะในด้านการศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็น "ครูราชันย์" ทรงสถิตในฐานะที่เป็น "ครูฐานียบุคคล" "พระบิดาของครูไทย" และ "บรมครู" ผู้ปราดเปรื่อง เพียงพร้อมด้วยคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ไว้ 4 ประการคือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา จึงทรงเป็นแบบอย่างของครู อย่างไม่มีผู้ใดเสมอ นอกจากนี้พระองค์ยังมีพระมหากษัตริย์คุณและพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่งานการศึกษาและวิชาชีพครูอย่างอเนกอนันต์ ทรงมีแนวพระราชดำริทางด้านการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และในพระราชกรณียกิจด้านอื่นๆ ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษา การให้ความรู้ โดยทรงประยุกต์หลักแห่งวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจ อันบังเกิดผลคือการพัฒนาที่ยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอุทิศพระองค์ตราครุฑระวรกาย ทรงงานหนักมาอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ยังประโยชน์ในการพัฒนาคน พัฒนาชาติ บ้านเมืองเป็นอเนกอนันต์เกินจกมีผู้ใดหรือแหล่งใดพรรณนาไว้ได้ครบถ้วน ทรงมีความเป็นครู อันสมควรเทิดเกล้าถวายราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณให้ปรากฏแผ่ไพศาลเพื่อเป็นแนวทางให้พสกนิกรเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสืบไป